บทเรียนที่

๒

การใช้ถ้อยคำ

ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

สาระสำคัญ

การใช้ถ้อยคำเป็นสิ่งความสำคัญในการสื่อสาร
เนื่องจากสามารถใช้สื่อความหมายให้ผู้ส่งสาร
และผู้รับสารมีความเข้าใจตรงกัน จึงต้องระมัดระวัง
การใช้ถ้อยคำ ทั้งการสื่อสารด้วยเสียง
รวมถึงการสื่อสารโดยการใช้คำและความหมายให้ถูกต้อง
และเลือกใช้คำให้เหมาะสมในการสื่อสาร

สาระการเรียนรู้

๑ การสื่อสารผ่านเสียง

๒ การสื่อสารโดยการใช้คำและความหมาย

๑ การสื่อสารผ่านเสียง

ภาษาทุกภาษาจำเป็นต้องใช้เสียงพูดเป็นสื่อในการสื่อสาร มนุษย์ใช้อวัยวะออกเสียงได้มากมาย ทว่ามนุษย์กลุ่มหนึ่ง ๆ จะเลือกเสียงมาใช้เพียงจำนวนหนึ่งภาษา แต่ละภาษาจึงมีเสียงแตกต่างกันภาษาไทยมีการกำหนดเสียงที่ใช้อยู่ ๓ ประเภทตามลักษณะของเสียง ดังนี้

๑.๑ เสียงพยัญชนะ

เสียงที่เปล่งออกมาจากลำคอแล้วกระทบอวัยวะต่าง ๆ ในช่องปาก ทำให้เสียงแปรเปลี่ยนเป็นเสียงต่าง ๆ เสียงพยัญชนะ จำแนกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. เสียงพยัญชนะต้น

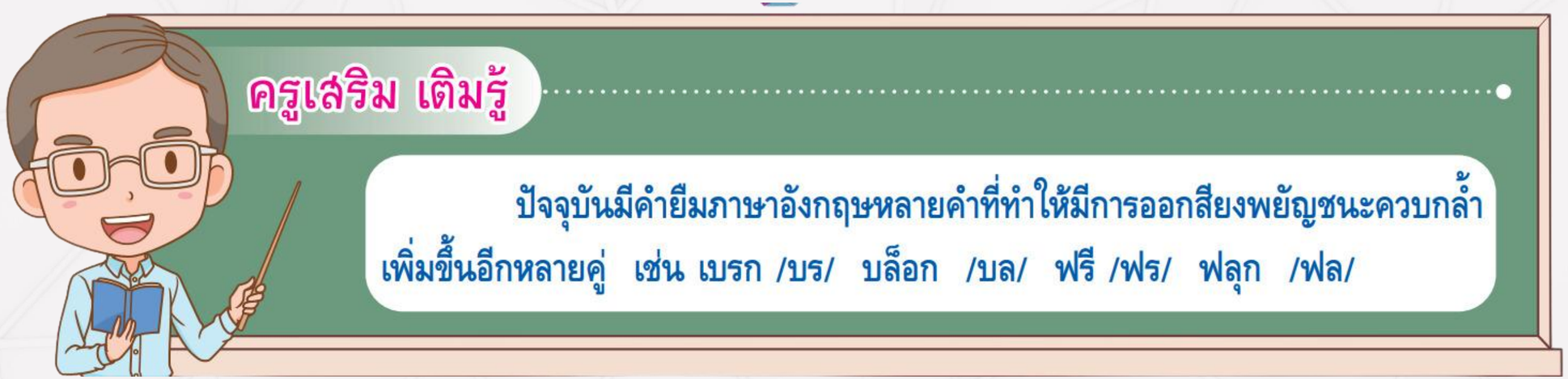
เสียงที่ปรากฏหน้าสระในพยางค์หนึ่ง ๆ เสียงในภาษาไทยทุกพยางค์
จะขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น ซึ่งอาจจะปรากฏเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว
หรือพยัญชนะควบกล้ำ ดังนี้

พยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว คือ พยางค์ที่ออกเสียงพยัญชนะต้น ๑ เสียง

เช่น คำว่า “ปา” ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /ป/
คำว่า “แก้ว” ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /ก/
คำว่า “ฐาน” ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /ท/
คำว่า “เรียน” ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /ร/

พยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ คือ พยางค์ที่ออกเสียงพยัญชนะต้น ๒ เสียงติดต่อกัน โดยไม่มีเสียงสระคั่นกลาง ในภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะที่นำมาควบ ๓ เสียง ได้แก่ /ร/ /ล/ และ /ว/

เช่น คำว่า “ปราบ” ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /ปร/
คำว่า “คลาน” ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /คล/
คำว่า “กวาง” ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /กว/

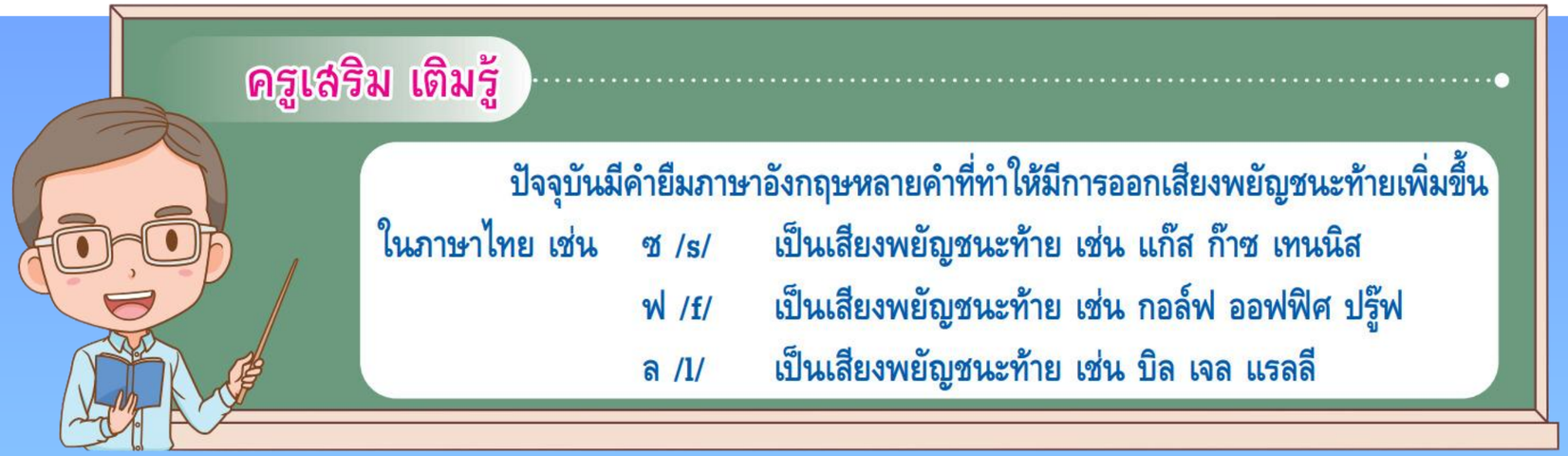

๒. เสียงพยัญชนะท้าย

เสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏตามหลังสระมี ๙ เสียง ดังนี้

ป /p/	เช่น	ดิบ	ขาบ	ลาภ	บาป
ต /t/	เช่น	ราช	ครุฑ	กรด	นิตย์
ก /k/	เช่น	มาก	นาค	เมฆ	สุข
อ /ʔ/	เช่น	จุ	ทะลุ	เละ	แปะ
ม /m/	เช่น	ราม	อิ่ม	คราม	เยี่ยม

น /n/	เช่น	วัน	การ	หาญ	วาฬ
ง /ŋ/	เช่น	ยัง	ก้าง	น้อง	เรื่อง
ย /j/	เช่น	ขาย	เลย	เรื่อย	ใจ
ว /w/	เช่น	ขาว	หิว	เร็ว	แผ้ว

๑.๒ เสียงสระ

เสียงที่เปล่งออกมาจากลำคอโดยตรง ไม่ทำให้อวัยวะเหนือเส้นเสียงขึ้นไปสั่นสะบัด
มีการเปลี่ยนแปลงรูปริมฝีปากและระดับของลิ้น ทำให้ลมที่ออกมาไม่ถูกกักหรือถูกบีบจนเกิดเป็นเสียง
เสียดแทรก เสียงสระในภาษาไทยมี ๒ ประเภท คือ

๑. สระเดี่ยว

สระที่ออกเสียงจากอวัยวะในช่องปากเพียงตำแหน่งเดียวตลอดเสียง มีทั้งหมด ๑๘ เสียง ได้แก่

สระเดี่ยวเสียงสั้น	อะ อิ อึ อุ เอะ แอะ เอาะ เออะ โอะ
สระเดี่ยวเสียงยาว	อา อี อือ อู เอ แอ ออ เออ โอ

๒. สระประสม

สระที่ออกเสียงจากอวัยวะที่ใช้ออกเสียงมากกว่า ๑ ตำแหน่ง เมื่อออกเสียง จากอวัยวะตำแหน่งหนึ่ง แล้วเปลี่ยนไปอยู่ในอีกตำแหน่งหนึ่ง ในภาษาไทยมี ๓ เสียง ได้แก่

อัว	เกิดจากสระ อู	ประสมกับ อา
เอือ	เกิดจากสระ อือ	ประสมกับ อา
เอีย	เกิดจากสระ อี	ประสมกับ อา

๑.๓ เสียงวรรณยุกต์

เสียงระดับสูงต่ำในพยางค์ หรือคำ ในภาษาไทยมี ๕ เสียง

๑ **เสียงวรรณยุกต์สามัญ** เป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง

๒ **เสียงวรรณยุกต์เอก** เป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ

๓ **เสียงวรรณยุกต์โท** เป็นเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับจากสูงไปต่ำ

๔ **เสียงวรรณยุกต์ตรี** เป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง

๕ **เสียงวรรณยุกต์จัตวา** เป็นเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับจากต่ำไปสูง

การใช้เสียงสื่อความหมายเป็นเรื่องที่ผู้พูดจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องในการออกเสียง
เนื่องจากเสียงแต่ละเสียงมีความสำคัญต่อความหมายของถ้อยคำ โดยพิจารณาดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ **การออกเสียงพยัญชนะ**

กา	ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /ก/ หมายถึง ชื่อนกขนาดกลางชนิดหนึ่ง มีปากใหญ่ หนา แบนข้าง ตัวและตาสีดำ ร้อง “กา ๆ”, อีกา ก็เรียก
นา	ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /น/ หมายถึง พื้นที่ราบทำเป็นคันกั้นน้ำเป็นแปลง ๆ สำหรับปลูกข้าว
ปลา	ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะต้น /ปล/ หมายถึง ชื่อสัตว์น้ำเลือดเย็น มีกระดูกสันหลัง ร่างกายแบ่งเป็นหัว ลำตัว และหาง

จากตัวอย่างที่ ๑ จะพบว่าเป็นพยางค์ที่มีส่วนประกอบเหมือนกันทั้งเสียงสระและวรรณยุกต์
แต่มีเสียงพยัญชนะต้นต่างกัน คือ เสียง /ก/ /น/ และ /ปล/ ส่งผลให้มีความหมายแตกต่างกัน

ตัวอย่างที่ ๒ การออกเสียงสระ

ปา ใช้เสียงสระ อา
หมายถึง ซัดไปด้วยอาการยกแขนขึ้นสูงแล้วเอี้ยวตัว

ปู ใช้เสียงสระ อู
หมายถึง ชื่อสัตว์ชนิดหนึ่ง หายใจด้วยเหงือก หัวและอกรวมกันเป็นลำตัว ท้องแบน พับอยู่ใต้อก มีรยางค์ขา ๕ คู่ คู่แรกเป็นขาก้าม พบอาศัยอยู่บนบก ในน้ำจืด และทะเล

ปี ใช้เสียงสระ อี
หมายถึง ช่วงเวลาที่โลกโคจรรอบดวงอาทิตย์รอบหนึ่งมีเวลาประมาณ ๓๖๕ วัน

จากตัวอย่างที่ ๒ จะพบว่าเป็นพยางค์ที่มีส่วนประกอบเหมือนกันทั้งเสียงพยัญชนะต้นและวรรณยุกต์ แต่มีเสียงสระต่างกัน คือ เสียงสระอา อู และอี ส่งผลให้มีความหมายแตกต่างกัน

ตัวอย่างที่ ๓ การออกเสียงวรรณยุกต์

ปา เสียงวรรณยุกต์สามัญ
หมายถึง ซัดไปด้วยอาการยกแขนขึ้นสูงแล้วเอี้ยวตัว

ป่า เสียงวรรณยุกต์เอก
หมายถึง ที่ที่มีต้นไม้ต่าง ๆ ขึ้นอยู่รวมกันมากมาย

ป้า เสียงวรรณยุกต์โท
หมายถึง พี่สาวของพ่อหรือแม่

จากตัวอย่างที่ ๓ จะพบว่าเป็นพยางค์ที่มีส่วนประกอบเหมือนกันทั้งเสียงพยัญชนะต้นและสระ แต่มีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน คือ เสียงวรรณยุกต์สามัญ เอก และโท จึงทำให้มีความหมายแตกต่างกัน

การออกเสียงผิดจะส่งผลต่อความหมายของถ้อยคำ ทั้งไม่มีความหมายหรือความหมายเปลี่ยนไป เช่น การออกเสียงพยัญชนะต้นผิด โดยเฉพาะการไม่ออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ

คำว่า **“ข่าวคราว”** มักออกเสียงคำว่า **“คราว”** เป็น **“คาว”** ซึ่งมีความหมายต่างกัน ดังนี้

- คราว หมายถึง ครั้ง
- คาว หมายถึง กลิ่นเหม็นอย่างหนึ่ง โดยปริยายหมายถึง ความเสื่อมเสีย

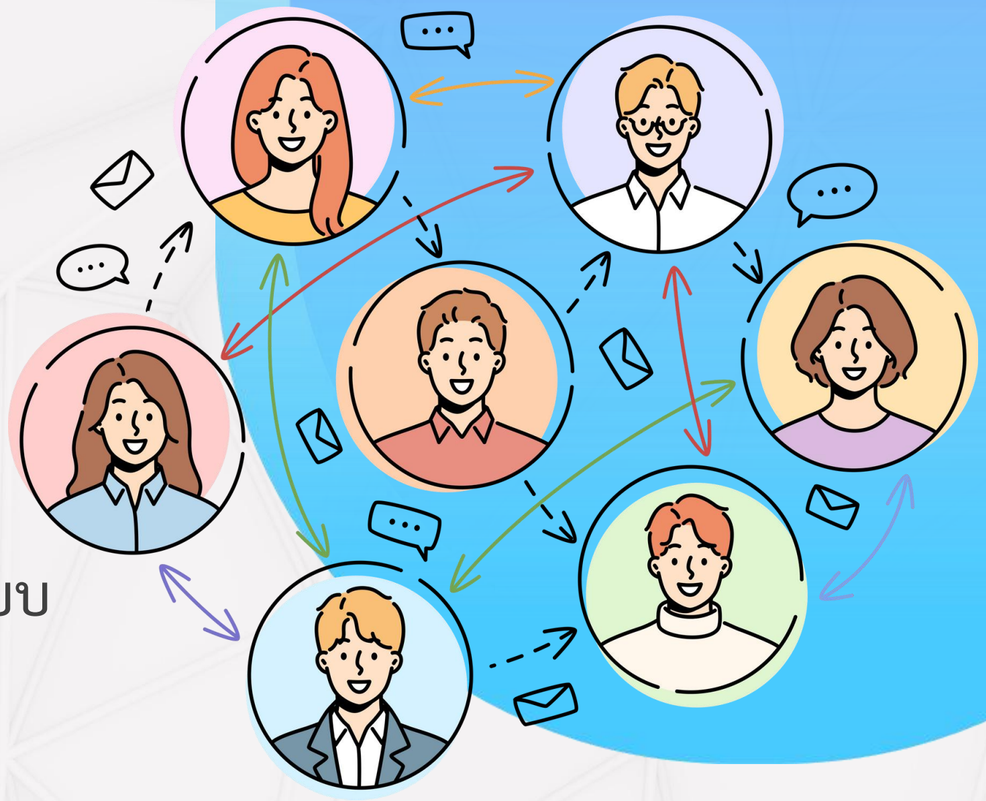
คำว่า **“คลี่คลาย”** มักออกเสียงคำว่า **“คลี่”** เป็น **“คี่”** ซึ่งมีความหมายต่างกัน ดังนี้

- คลี่ หมายถึง คลายสิ่งที่ม้วนหรือพับอยู่
- คี่ หมายถึง จำนวนที่หารด้วยสองไม่ลงตัว

มักออกเสียงคำว่า **“คลาย”** เป็น **“คาย”** ซึ่งมีความหมายต่างกัน ดังนี้

- คลาย หมายถึง ทำให้หลวม ขยายให้หลวม
- คาย หมายถึง ปล่อยของที่ไม่ต้องการจะกลืนหรือกลืนไม่ได้ออกจากปาก

๒ การสื่อสารโดยการใช้คำ และความหมาย

“คำ” เป็นหน่วยหนึ่งในภาษาที่มีความหมาย เจ้าของภาษารู้จักและใช้ในการพูดและการเขียน การเรียนรู้คำจึงเป็นการเรียนรู้รากฐานของภาษาทั้งระบบ เนื่องจากในการสื่อสารจะใช้คำเพียงคำเดียว สื่อความหมาย หรือจะนำคำหลายคำมาเรียงร้อยกัน เป็นข้อความเพื่อการสื่อสาร ในการสื่อสารควรให้ความสำคัญ ๒ ประการ ได้แก่

๒.๑ การเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง

พยัญชนะต้น ที่มักจะเขียนสะกดคำผิดมีหลายคำ เช่น

ตัวอย่างข้อความ	คำที่สะกดผิด	คำที่สะกดถูก
วิสรรชณีย์ เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต	วิสรรชณีย์	วิสรรชนีย์
การทำงานของกระทรวง**พานิชย์**มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ	พานิชย์	พาณิชย์
แม่ของฉันทำ**ลาดหน้า**อร่อยมาก	ลาดหน้า	ราดหน้า
ฉันเดิน**รัดเราะ**ไปตามตลิ่ง	รัดเราะ	ลัดเลาะ

ตัวอย่างข้อความ	คำที่สะกดผิด	คำที่สะกดถูก
พี่ชายของเขาเพิ่ง**ศึก**จากการเป็นพระ	ศึก	สึก
เขาชอบใส่เสื้อผ้า**ลุ่มล่าม**	ลุ่มล่าม	รุ่มร่าม
ผู้ที่ทุจริตจะถูก**ประนาม**จากทุกคน	ประนาม	ประณาม
มัคทายก หมายถึง ผู้จัดการทางกุศล ผู้ชี้แจงทางบุญ	มัคทายก	มัคนายก

พยัญชนะท้าย ที่มักจะเขียนสะกดคำผิดมีหลายคำ เช่น

ตัวอย่างข้อความ	คำที่สะกดผิด	คำที่สะกดถูก
ชานม**ไข่มุข**เป็นเครื่องดื่มยอดนิยมในปัจจุบัน	ไข่มุข	ไข่มุก
วัดภูมินทร์มีอาคารเป็น**จัตุรมุก**ที่โดดเด่น	จัตุรมุก	จัตุรมุข
แม่ของฉันชอบทาน**สัปปะรด**ภูแลมาก	สัปปะรด	สับปะรด
คนที่เป็นคนไม่ดีมักจะถูก**สาบ**แช่ง	สาบ	สาป
ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม**กฎหมาย**	กฎหมาย	กฎหมาย
รุ้งกินน้ำเป็น**ปรากฎการณ์**ธรรมชาติที่สวยงาม	ปรากฎการณ์	ปรากฏการณ์
การสร้างรถไฟความเร็วสูงจำเป็นต้อง**เวรคืน**ที่ดินของประชาชน	เวรคืน	เวนคืน
ครูจะ**เกษียน**อายุราชการเมื่ออายุครบ ๖๐ ปี	เกษียน	เกษียณ

สระ ที่มักจะเขียนสะกดคำผิดมีหลายคำ เช่น

ตัวอย่างข้อความ	คำที่สะกดผิด	คำที่สะกดถูก
กระทรวง**สาธารณะสุข**เร่งแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออก	สาธารณะสุข	สาธารณสุข
ลูก**สะไภ้**คนนี้มีหน้าตาสวยงาม	สะไภ้	สะใภ้
เขาไปซื้อ**อะใหล่**รถยนต์ที่ร้านซ่อมรถ	อะใหล่	อะไหล่
เขาเป็นคนที่มีจิตใจ**อัมมหิต**	อัมมหิต	อำมหิต
พระโพธิสัตว์ได้ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาถึง ๒๐ **อสงไข**	อสงไข	อสงไขย
ญาติของเขาขับรถ**บันทุก**ส่งของ	บันทุก	บรรทุก

วรรณยุกต์ ที่มักจะเขียนสะกดคำผิดมีหลายคำ เช่น

ตัวอย่างข้อความ	คำที่สะกดผิด	คำที่สะกดถูก
พี่ชายของเขาสวม**เสื้อเชิ๊ต**สีขาว	เสื้อเชิ๊ต	เสื้อเชิ้ต
เค๊กเป็นขนมที่หลายคนโปรดปราน	เค๊ก	เค้ก
กรุณาปิดประตูให้สนิทด้วย**น่ะค่ะ**	น่ะค่ะ	นะคะ
นักกีฬา**สนุ๊กเกอร์**จะต้องมีสมาธิจดจ่อกับการแข่งขัน	สนุ๊กเกอร์	สนุกเกอร์
แก้วน้ำ๋ตกจากโต๊ะเสียงดัง**เพล๊ง**	เพล๊ง	เพล้ง

ตัวการันต์ ที่มักจะเขียนสะกดคำผิดมีหลายคำ เช่น

ตัวอย่างข้อความ	คำที่สะกดผิด	คำที่สะกดถูก
มัคคุเทศน์คือผู้ทำหน้าที่แนะนำสถานที่ต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว	มัคคุเทศน์	มัคคุเทศก์
เพลงชาติบรรเลงโดยวง**ดุริยางศ์**ของโรงเรียน	ดุริยางศ์	ดุริยางค์
แม่ปลูกต้นไม้หลังบ้านหลาย**พันธ์**	พันธ์	พันธุ์
เขารับจ้างประดิษฐ์**ดอกไม้จันทร์**	ดอกไม้จันทร์	ดอกไม้จันทน์
ยุคโลกาภิวัฒณ์ เป็นยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน	โลกาภิวัฒณ์	โลกาภิวัตน์
ไตรยางค์ คือ อักษร ๓ หมู่	ไตรยางค์	ไตรยางศ์
เหล่า**คนธรรณ์**มีหน้าที่ปรุงน้ำโสมสำหรับเทวดาเสวย	คนธรรณ์	คนธรรพ์
ภาพยนตร์เรื่องนี้ถูก**วิพากย์**วิจารณ์มาก	วิพากย์	วิพากษ์

นอกจากนี้ การเขียนสะกดคำทับศัพท์ที่มาจากภาษาต่างประเทศเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่จะต้องมีความรอบคอบในการเขียน เนื่องจากการทับศัพท์จากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยพบคำที่มักเขียนสะกดคำผิดดังนี้

คำภาษาต่างประเทศ	คำที่สะกดผิด	คำที่สะกดถูก	คำภาษาต่างประเทศ	คำที่สะกดผิด	คำที่สะกดถูก
Bank	แบงค์	แบงก์	Post	โพ้สท์	โพสต์
Brochure	โบชัวร	โบรชัวร์	Print	ปริ้นท์	พรินต์
Credit Card	เคดิตการ์ด	เครดิตการ์ด	Percent	เปอร์เซ็น	เปอร์เซ็นต์
Delay	ดีเล	ดีเลย์	Promotion	โปรโมชั่น	โพรโมชัน
Delivery	เดลิเวอรี่	ดิลิเวอรี	Notebook	โน๊ตบุ๊ค	โน้ตบุ๊ก
E-Mail	อีเมลล์	อีเมล	Quota	โค้วต้า	โควตา
Facebook	เฟสบุ๊ค	เฟซบุ๊ก	Like	ไลค์	ไลก์
File	ไฟส	ไฟล์	Scan	แสกน	สแกน
Internet	อินเตอร์เน็ต	อินเทอร์เน็ต	Share	แช	แชร์
Keyboard	คีบอร์ด	คีย์บอร์ด	Office	ออฟฟิช	ออฟฟิศ

๒.๒ การใช้คำให้ถูกความหมาย

การสื่อสารจึงควรพิจารณาความหมายของคำกับบริบทที่ใช้ให้ถูกต้อง
ควรทำความเข้าใจกับความหมายของคำ โดยเฉพาะคำที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หมวดความคิด	
คำ	ความหมาย
ทัศนะ ทรรศนะ	ความคิดว่าสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไร เช่น ทัศนะเกี่ยวกับปัญหาสังคม
ทัศนคติ เจตคติ	แนวความคิดเห็น เช่น แสดงทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาสังคม ความคิด ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
อุดมคติ	ความคิดเกี่ยวกับแนวทางในการทำงานหรือการดำรงชีวิตที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดถือ เช่น เขามีอุดมคติในการทำงานเพื่อส่วนรวม

หมวดการทำให้รู้

คำ	ความหมาย
เผยแพร่	ทำให้คนรู้จักแพร่หลาย เช่น เผยแพร่ผลงานวิจัย เผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียน
เผยแผ่	ทำให้ความดีเด่นของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นที่รู้กว้าง (มักใช้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา) เช่น เผยแผ่ศาสนา เผยแผ่พระธรรม

หมวดการยอมรับความคิดเห็น

คำ	ความหมาย
เห็นชอบ	เห็นว่าถูกต้อง เช่น เห็นชอบตามข้อเสนอ
เห็นด้วย เห็นพ้อง	เห็นพ้องต้องกัน มีความเห็นอย่างเดียวกัน เช่น เห็นด้วยว่าต้องรีบแก้ปัญหา

หมวดการรับว่าจะทำหรือได้ทำแล้ว

คำ	ความหมาย
รับ	ตกลงตาม เช่น รับทำ ให้ตอบที่ปฏิเสธ เช่น รับว่าขโมยเงิน
ตอบรับ	ตอบตกลง เช่น เกาหลีเหนือตอบรับเข้าร่วมการเจรจากับเกาหลีใต้

หมวดข้อความเนื้อหาต่าง ๆ

คำ	ความหมาย
ข้อคิด	ข้อความที่คิดขึ้นได้หลังจากรับรู้เรื่องราว เช่น เรื่องนี้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการคบเพื่อน
ข้อคิดเห็น	ข้อความที่เป็นความเห็น เช่น เสนอข้อคิดเห็นในการแก้ปัญหา
ข้อติชม	ข้อความที่บอกว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร เช่น เขาได้รับข้อติชมจำนวนมาก

หมวดการพูดเพื่อให้ได้ข้อมูล

คำ	ความหมาย
ถาม	พูดเพื่อให้ได้ข้อมูล เช่น ถามซอกแซก
สืบถาม	เที่ยวถามให้ได้เรื่องราว เช่น สืบถามถึงบ้านญาติ

หมวดผู้ทำงานเกี่ยวกับหนังสือหรือเอกสาร

คำ	ความหมาย
เจ้าหน้าที่สารบรรณเสมียน	เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับหนังสือ เช่น ร่างจดหมายพิมพ์ดีด
เลขานุการ	ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับหนังสือ เช่น ร่างจดหมายโต้ตอบ จดบันทึก และมักจะมีหน้าที่ดูแลให้งานของคณะกรรมการ สมาคม หรือสำนักงานที่ตนปฏิบัติงานอยู่ดำเนินไปด้วยดี